

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

„Itt lakott kétségtelenül.
Látod? Látom,
A mi fiunk.
Új az ablakba, nézd a házakat,
aztán a szobát, falakat,
a jégveremnél hidegebb
éléskamrát, mosdóhelyet.
Most pedig induljunk haza.”

(Pilinszky János: A tékozló fiú keresése)

A TÉKOZLÓ FIÚ KERESÉSE

Isten atyai irgalmáról Lukács evangéliumában három iker-példázat szól: az elveszett bérány, az elveszett pénzérme és az elveszett, avagy tékozló fiú története.

- ◆ A fiú nem tudja, nem akarja kivárni apja halálát, kikéri tőle örökségét, és miután megkapta, elhagyja családját, a szülői házat. Idegen országba vándorol, ahol eltékozza kincseit. Méltatlan munkát vállal, zsidó létére disznópásztor lesz. Szabad akart lenni, de szabadság helyett csak magányra, szegényre, nyomorra lelt. Egyetlen vágya csupán, hogy legalább a moslékot ehesse a disznók vályújából. Ekkor fordul vissza útvjáról, és bűnbánatra készen tér haza. Az evangéliumi példázat jól végződik, az apa visszafogadja a fiatalembert, Pilinszky verse ellenben, ahogy a cím is jelzi, nyitva hagyja a történetet. Az édesapa itt nemcsak a kapuban várja fiát naponta, nem csupán elébe siet, amikor távolról megpillantja, hanem az anyával együtt a keresésére indul. Ők beszélnek a költeményben, amelynek fő szervező elve a homály, a töredékesség. Így, noha a történet lényege odaképzeltető a szavak mögé, azt nem tudjuk meg, hogyan találtak rá fiuk odújára, és az sem derül ki, hogy a versben melyik mondatot mondja az egyik, melyiket a másik szülő. Igaz, ez nem is fontos. A nyomorúságos tanyán már csak gyerekük nyomaira bukkannak, ő maga már továbbbált, ki tudja, hová. „Induljunk haza”: ezzel végződik a vers. A szülők felhagynak a kereséssel, hazatérnek, hogy a rideg jégverem helyett tovább őrizzék az otthon melegét, várják vissza az elveszettet. Persze ez csak az egyik lehetőség. Nem lehet-e, hogy a fiú mindörökké elveszett? Hogyne, lehet. De az is, hogy talán mégis

Pompeo Batoni (1708-1787): A tékozló fiú hazatérése. Olaj, vászon, 1773.

visszatér egyszer. Majd akkor, semmiképp sem előbb, ha már a disznók vályújáig jutott az élete, mint az evangéliumban. Tékozló fiúk és lányok vagyunk. Van, aki még az útnak a disznók közé vezető felénél tart, és van, aki már útnak van hazafelé, az Atyához, Istenhez. Ám a tékozló fiú nem pusztán egyéneket szimbolizál. Egész Európát is jelképezi, a modern embert, aki elhagyta Istent, és a tőle kétezer éve kapott kincs

birtokában, azt meghamisítva, eltékozva uralma alá hajtotta a világot, ahelyett, hogy megnyerte volna az irgalom és a szeretet kincseivel. Elég kinyitni a tévét, a rádiót, hogy világos legyen: a tékozló Európa eljutott már a disznók vályújáig, de úgy tűnik, még nem telt el a moslékkal, nem undorodott meg tőle, nem fordult vissza útvjáról. Isten pedig még mindig várja vissza az ő fiát. Meddig? ◆

